

BKK AS Postboks 7050, 5020 Bergen

Til RME
rme@nve.noDeres ref.: 2024070517 / ekstern rapport nr 3/2025
Vår ref.: 1065-489098662-2154

Dato: 30.04.2025

BKKs kommentarer til rapport med studie av samfunnsøkonomiske kostnader av at kunder ikke får tilknytning til strømmettet ved behov

Vi viser til ekstern rapport 3/2025 skrevet av Menon Economics, der samfunnsøkonomiske kostnader ved at kunder ikke får nettilknytning blir vurdert. Rapporten vurderer også ulike mekanismer som kan brukes for å insentivere nettselskaper til å effektivisere dagens tilknytningsprosesser. I det følgende gir vi BKKs kommentarer knyttet til rapportens innhold og anbefalinger.

Som det innledes med i rapporten, så er det i dag et økende antall kunder som venter på tilknytning til strømmettet. I hele landet er det nå køer av forespørsler om kapasitet, og det tar lengre tid å knytte kunder til strømmettet enn tidligere. Lange ledetider gir samfunnsøkonomiske kostnader ved at samfunnet ikke får realisert forbruk og produksjon. BKK oppfatter fokuset i rapporten til å være rettet mot større nettilknytninger, som går utenfor definisjon av «vanlig forbruk», og som medfører tiltak i regional- og/eller transmisjonsnettet. Dette har vi også lagt til grunn i våre kommentarer.

Datagrunnlaget i rapporten, som er hentet fra Statnetts oversikt, antar vi inneholder en overvekt av modne forespørsler som står i kø grunnet kapasitetsbegrensninger i transmisjonsnettet.

Datagrunnlag og definisjon knyttet til ventetid for kunder som står i tilknytningskø

Rapporten diskuterer datagrunnlaget for å måle kundenes *ventetid* ved å stå i kø for å knytte seg til strømmettet. Det anbefales å begrense *ventetid* til kun å inkludere *uønsket tidsbruk utover normal ledetid* for modne forespørsler. BKK støtter overordnet denne anbefalte definisjonen, men mener samtidig at det er flere forhold knyttet til ventetid som ikke er tilstrekkelig diskutert i rapporten.

Hvordan skal kundens ønskede tilknytningstidspunkt være med å definere ventetid sett opp mot nettselskapets forventede ledetid. Hva er normal ledetid? BKK mener at dette vil variere fra sak til sak og hvilket strømmett/tiltak som må på plass før tilknytning kan skje. Samtidig ser vi nytteverdi ved eventuelt å utvikle en norm for ledetid basert på type utbygging. Det er mange forhold som har betydning for ledetiden og definering av ventetid ved en tilknytningsforespørsel og vi mener at flere forhold rundt dette må utredes, her er noen punkter:

- Det er **mange ytre faktorer** som påvirker ledetiden for en nettilknytning, og noen av faktorene er vanskelig å påvirke andre forhold er lettere å påvirke.

BKK mener at nettselskapene ved god planlegging og godt samarbeid med eksterne aktører kan påvirke ledetiden som kan følge av ytre forhold, derfor bør fritak fra ventetid som følge av ytre forhold begrenses.

- Et eksempel der ledetid kan påvirkes er avklaring og avtaler som må gjøres med grunneier i forbindelse med nettutbygging.
- Et forhold som kan være vanskeligere å påvirke er konsesjonsprosessen og behandlingstid knyttet til dette, og det bør derfor vurderes at denne tiden ikke inngår i ventetid.
- I mange større tilknytningssaker kan det være **flere nettselskaper som har kapasitetsbegrensning**. Da er det viktig å ha gode regler for hvem som til hver en tid er «ansvarlig konsesjonær».

BKK AS Postboks 7050, 5020 Bergen

BKK mener da at ventetiden først skal løpe for det nettselskapet med begrensning som har det høyeste nettnivå (lengste forventede ledetid). Parallelt vil underliggende nett gjøre sine forberedelser og være klar for tilknytning når kapasitet er tilgjengeliggjort på høyere nettnivå. Om ikke underliggende nettnivå da er klar, så starter ventetid for dette nettselskapet når overliggende nett har tilgjengeliggjort kapasitet.

- I noen tilknytningssaker kan det være **utfordrende å avklare hvem som har investeringsplikt**. Det kan være flere aktuelle nettnivåer for tilknytningen, med ulike tiltak og ulike aktører involvert. Unntaksvis, men i noen tilfeller, kan det være konsesjonærer uten inntektsramme som har investeringsplikt.

BKK mener at det må gis insentiver som unngår at nettselskapene ønsker å skyve fra seg ansvaret for nettilknytninger. Prosesser der ansvaret for investeringsplikten er uklart, kan gå utover kundene og forlenge ventetiden vesentlig.

- Hvordan skal **tilknytninger på vilkår** vurderes i forhold til ventetid og eventuelt implementering i økonomisk regulering av nettselskapene?
BKK mener at dette må utredes nærmere.

Vurdering av metode for å beregne samfunnskostnaden av ventetid på nettilknytning

Rapporten ser på hvordan man kan vurdere de samfunnsøkonomiske kostnadene ved at forbruk og produksjon står i kø for å knytte seg til strømmettet. Det diskuteres 3 ulike modelltilnærminger for å synliggjøre/uttrykke disse kostnadene. Modellene er evaluert opp mot 2 forhold:

- Treffsikkerhet**, som er modellens evne til å gjenspeile de reele samfunnsøkonomiske kostnadene
- Egnethet**, som vurderer hvor godt modellen egner seg til et regulatorisk formål med å insentivere nettselskaper til å effektivisere dagens tilknytningsprosesser. Følgende er vurdert:
 - Gjennomførbarhet
 - Eksogenitet
 - Relevans
 - Rimelighet
 - Forståelig

Modelltilnærmingene er delt i følgende hovedkategorier:

- «prosjektspesifikk» er å se på samfunnsverdien for det enkelte prosjekt, der kundens forventede kostnader, inntektsstrøm og avkastningskrav er grunnlag for vurderingene. Data må da oppgis av kunde.
- En annen metode («næringsspesifikk») som diskuteres er å bruke historiske verdiskapning/lønnsomhet for ulike næringsgrupper som grunnlag for vurderingene.
- Den tredje modellfamilien er å bruke kostnadene som kreves for å koble til aktørene som venter på nettilknytning som grunnlag. To varianter, modell basert på omsøkt effekt omregnet til kostnad pr effekt eller modell basert på minimum betalingsvillighet (anleggsbidrag).

Resultatet av Menons vurderinger er oppsummert i følgende tabell:

	1: Prosjekt-basert	2: Nærings-basert	3: Nettutvikling	
			Minimum betalingsvillighet	Omsøkt effekt (kun DEA-rammeverk)
Treffsikkerhet	Høy	Medium	Lav/Medium	Ingen
Egnethet	Lav	Medium	Høy	Høy
<i>Gjennomførbarhet</i>	<i>Lav</i>	<i>Medium</i>	<i>Høy</i>	<i>Høy</i>
<i>Eksogenitet</i>	<i>Lav</i>	<i>Medium</i>	<i>Høy</i>	<i>Høy</i>
<i>Relevans</i>	<i>Medium</i>	<i>Medium</i>	<i>Høy</i>	<i>Høy</i>
<i>Rimelighet</i>	<i>Lav/medium</i>	<i>Lav/medium</i>	<i>Høy</i>	<i>Høy</i>
<i>Forståelighet</i>	<i>Medium</i>	<i>Lav/medium</i>	<i>Høy</i>	<i>Høy</i>

BKK AS Postboks 7050, 5020 Bergen

Som det fremgår av tabellen er *Prosjektbaserte* og *Næringsbaserte* modellene de mest treffsikre på å gjenspeile de reele samfunnsøkonomiske kostnadene ved å stå i tilknytningskø. Men disse modellene har relativt lav egnethet i forhold til reguleringsformålet, der scorer Nettutviklingsmodellen høyt.

BKK støtter RMEs vurderinger i sammenligningen av modellene. Etter vår vurdering er det særlig viktig at den valgte modellen har en grad av eksogenitet som gjør at aktørenes taktiske rapportering i liten grad påvirker nettselskapenes incentiver i tilknytningsprosessen. Nettselskapene skal følge objektive og «ikke-diskriminerende» kriterier ved tilknytning av nye kunder. Dersom kunders bidrag til «verdisetting» vurderes svært ulikt, kan dette undergrave prinsippet om likebehandling. På denne bakgrunn støtter vi Menons forslag om å gå videre med *Nettutviklingsmodellen* som grunnlag for regulering, da denne modellen i større grad legger til rette for effektive og rettferdige tilknytningsprosesser.

Innretning for å gi nettselskapene økonomiske incentiver til nettselskapene om å redusere ventetid

I rapporten fremmes det at økonomiske incentiver knyttet til å redusere ventetid for tilknytninger kan gis gjennom dagens inntektsrammemodell. Enten ved å implementere ventetid i DEA-modellen eller ved å beholde dagens DEA-modell, men reflektere de samfunnsøkonomiske kostnadene ved tilknytningskøer i nettselskapets kostnadsgrunnlag på tilsvarende måte som KILE gjøres i dag. Menon peker på at det siste er det enkleste å implementere.

BKK er enig med Menon i at det enkleste er å implementere en modell der de samfunnsøkonomiske kostnadene ved tilknytningskøer i nettselskapets fremgår i kostnadsgrunnlag på tilsvarende måte som dagens KILE-ordning, og at det i den sammenheng benyttes en samfunnskostnad basert på en «Nettutviklingsmodell».

Samtidig er BKK svært usikre på om de beste incentivene gis ved denne tilnærmingen, der mye kunder i tilknytningskø fremstår som en økonomisk *straff*. Dette kan fremme incentiver til en adferd hos nettselskapene som gjør det mindre attraktivt for kunder å forespørre tilknytning til strømmettet. Menon viser til at dette er en problemstilling som er tatt opp av Thema rapport fra 2024. Der påpekes det at denne tilnærmingen (straff) *kan gjøre det vanskelig for nettselskaper som opplever sterk vekst å oppnå normalavkastning, sammenlignet med selskaper uten vekst*. BKK mener derfor slik Thema skriver, at RME må vurderer en (supplerende) ordning som belønner nettselskapene for å legge til rette for nye tilknytninger.

BKK vurderer at innretningene beskrevet i denne rapporten for å gi økonomiske incentiver til nettselskapene om å redusere ventetid er et av flere tiltak som kan bidra til redusert ventetid for kunder som står i tilknytningskø. Andre virkemidler og tiltak kan være like viktig for å oppnå målsetningen om kortere ventetid, vil BKK nevne tiltak som reduserer tidsbruk i konsesjonsprosessen og tiltak som fremmer høyere utnyttelse av eksisterende strømmett, for eksempel fritak/ redusert KILE ved feil i strømmettet.

Vennlig hilsen
BKK AS

Bjarte
CFO

Signed by:
Bjarte Fauske
3DCFE74B240142A...

DocuSigned by:
Mats-Eirik Elvik
7A6BA7AAA9394DE...

Mats-Eirik Elvik
seniorrådgiver